

Βρυξέλλες, 2 Ιουλίου 2019
(OR. en)

10178/19

ECOFIN 636
UEM 236
SOC 487
EMPL 376
COMPET 514
ENV 607
EDUC 320
RECH 353
ENER 357
JAI 717
FSTR 136
REGIO 172

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 9951/19 - COM(2019) 525 final

Θέμα: Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας του 2019

Διαβιβάζεται συνημμένα στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως διαμορφώθηκε έπειτα από την εξέταση και την επ' αυτού συμφωνία σε διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, με βάση την πρόταση COM(2019) 525 final της Επιτροπής.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σλοβακίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Σλοβακίας του 2019

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019.
- Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σλοβακία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ³ («Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ του 2019»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Σλοβακία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 2 έως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με την πρώτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την ποιότητα των θεσμών, η εστίαση της οικονομικής πολιτικής επενδύσεων στους τομείς που προσδιορίζονται θα συμβάλει στη συμμόρφωση με τη δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ τα μέτρα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων θα συμβάλουν στη συμμόρφωση με την τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

³ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Σλοβακία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Σλοβακίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018⁴, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Σλοβακίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- (4) Στις 25 Απριλίου 2019 η Σλοβακία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

⁴ ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 107.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (6) Η Σλοβακία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα βελτιωθεί από έλλειμμα 0,7 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018 σε ισοσκελισμένο προϋπολογισμό το 2019 και ότι θα παραμείνει αμετάβλητο έως το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου⁶, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος –ο οποίος μεταβλήθηκε από διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε 1 % του ΑΕΠ από το 2020– προβλέπεται να επιτευχθεί το 2020. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά από 47,5 % το 2019 σε 44,4 % έως το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές κρίνεται εύλογο. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί πλήρως τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2019 και μετά. Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει μια μη προσδιοριζόμενη κατηγορία δαπανών, η οποία ονομάζεται δημοσιονομικά αποθέματα, (συνολικού ύψους 0,7 % του ΑΕΠ), που μειώνει την προβλεψιμότητα στην εκτέλεση του προϋπολογισμού.
- (7) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σλοβακία να διασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁷ δεν θα υπερβεί το 4,1 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ. Λαμβανομένων υπόψη των φθινοπωρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2018, οι οποίες προέβλεπαν πλησιέστερη θέση προς τον μεσοπρόθεσμο στόχο το 2019, και σύμφωνα με τους κανόνες για τον επαναπροσδιορισμό της απαιτούμενης προσαρμογής, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,6 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,3 % το 2019. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις του 2019 της Επιτροπής, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη δημοσιονομική προσαρμογή για τα έτη 2017 και 2018 λαμβανόμενα από κοινού.

⁶ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

⁷ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στις δαπάνες για παροχές ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε περίοδο τεσσάρων ετών. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές δια νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

- (8) Το 2020, η Σλοβακία αναμένεται να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, αυτό συνεπάγεται μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 4,6 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,3 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή για τα έτη 2019 και 2020 λαμβανόμενα από κοινού. Η Σλοβακία προβλέπεται ότι θα συμμορφωθεί με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

(9) Τα δημόσια οικονομικά της Σλοβακίας αντιμετωπίζουν μέτριο κίνδυνο δημοσιονομικής βιωσιμότητας μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2018 για τη δημοσιονομική διατηρησιμότητα, με βάση το σενάριο αμετάβλητης πολιτικής, θα ήταν απαραίτητη μια σωρευτική βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για τη σταθεροποίηση του δείκτη του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μακροπρόθεσμα. Αυτό οφείλεται στην προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών για συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οποία αυξάνει το κόστος της γήρανσης του πληθυσμού (από κοινού 1,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ). Δεδομένου ότι τα ποσοστά γεννήσεων είναι χαμηλά, ενώ το προσδόκιμο ζωής στη Σλοβακία αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω, ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (αριθμός των ηλικιωμένων σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό, ήτοι τον πληθυσμό που εργάζεται ή σπουδάζει) προβλέπεται να τριπλασιαστεί σχεδόν έως το 2060. Και ενώ το 2016 υπήρχαν μόνο τρία οικονομικά μη ενεργά άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών για κάθε δέκα απασχολούμενους, έως το 2060 ο δείκτης οικονομικής εξάρτησης ηλικιωμένων αναμένεται να υπερβεί τα επτά άτομα για δέκα απασχολούμενους. Η καθιέρωση αυτόματων αναπροσαρμογών της ηλικίας συνταξιοδότησης ανάλογα με το προσδόκιμο ζωής είχε βελτιώσει σταδιακά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Οι εν λόγω αναπροσαρμογές θεωρήθηκαν σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της δίκαιης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας μεταξύ των γενεών. Οι ανησυχίες σχετικά με τη μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων αυξήθηκαν μετά την έγκριση από το Κοινοβούλιο, στις 28 Μαρτίου 2019, συνταγματικής τροποποίησης με την οποία καθιερώνονται ανώτατα όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση (64 έτη για άνδρες και γυναίκες χωρίς παιδιά, με εξάμηνη μείωση για τις γυναίκες για καθένα από τα τρία πρώτα παιδιά), γεγονός που συνεπάγεται ότι οι αυτόματες αναπροσαρμογές που συνδέονται με το προσδόκιμο ζωής δεν θα εφαρμόζονται πλέον μόλις καλυφθεί το ανώτατο όριο. Σύμφωνα με το Δημοσιονομικό Συμβούλιο της Σλοβακίας, το ανώτατο όριο θα επιφέρει πρόσθετη αύξηση των δαπανών κατά 1,6 % του ΑΕΠ, από 8,6 % το 2016 σε 11,4 % το 2070 σε σύγκριση με αύξηση 9,8 % που προβλέπεται στην έκθεση του 2018 για τη δημογραφική γήρανση. Κατά συνέπεια οι κίνδυνοι βιωσιμότητας θα αυξηθούν σημαντικά. Προς το παρόν δεν έχουν προταθεί αντισταθμιστικά μέτρα και δεν έχουν υπολογιστεί οι επιπτώσεις στα εισοδήματα και τη φτώχεια των ηλικιωμένων.

- (10) Παρά κάποια πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η φορολογική συμμόρφωση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και το έλλειμμα συμμόρφωσης προς τον ΦΠΑ ήταν υπερδιπλάσιο του μέσου όρου της Ένωσης το 2016. Ενώ τα μέτρα που προβλέπονται στο πλαίσιο του τρίτου σχεδίου δράσης αναμένεται να αποφέρουν θετικά αποτελέσματα, η υλοποίηση ορισμένων από αυτά εξακολουθεί να εκκρεμεί. Για παράδειγμα, η καθιέρωση ηλεκτρονικών φορολογικών δηλώσεων ενδέχεται να μειώσει τον διοικητικό φόρτο για τους φορολογούμενους, αλλά αν δεν εφαρμοστούν όλα τα σχεδιαζόμενα μέτρα υπάρχει κίνδυνος να αποδυναμωθεί το συνολικό αποτέλεσμα. Ταυτόχρονα, ένα διαρθρωμένο πλαίσιο μέτρων πολιτικής μπορεί να συμβάλει στη μείωση των συχνών τροποποιήσεων του φορολογικού κώδικα και να ενθαρρύνει την απλούστευσή του. Τέλος, οι δυνατότητες εσόδων από τη φορολόγηση στους τομείς του περιβάλλοντος και των ακινήτων δεν αξιοποιούνται επαρκώς σε σχέση με άλλα κράτη μέλη.
- (11) Συνεχίζονται οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας, η οποία χαρακτηρίζεται από αύξηση της απασχόλησης και ιστορικά χαμηλά επίπεδα ανεργίας. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τους μακροχρόνια ανέργους, γεγονός που συνέβαλε στη μείωση του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων κατά το ένα τρίτο σε περίοδο δύο ετών. Ωστόσο, το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, και πλήττει ιδίως τα άτομα με χαμηλή εξειδίκευση, τους νέους και τους Ρομά. Με τη μείωση των ποσοστών ανεργίας, οι ελλείψεις ειδικευμένου εργατικού δυναμικού έχουν αναδειχθεί σε μείζον ζήτημα. Εξακολουθούν να παρατηρούνται έντονες περιφερειακές ανισότητες στην αγορά εργασίας, καθώς τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας συγκεντρώνονται σε τρεις περιφέρειες της ανατολικής Σλοβακίας, ενώ οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού συγκεντρώνονται στο δυτικό τμήμα της χώρας. Η συνέχιση της δημιουργίας ικανοτήτων για τους εργοδότες και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι απαραίτητη για την προώθηση της ενεργότερης συμμετοχής τους.

- (12) Το εύρος των πολιτικών για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας είναι περιορισμένο, όπως και η αποτελεσματικότητά τους. Τα προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης νέων προσόντων έχουν μεν ενισχυθεί, αλλά παραμένουν ανεπαρκή, ενώ δεν στοχεύουν πλήρως τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν συμβάλλει επαρκώς στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και κατατρώχεται από υποχρηματοδότηση σε όλα τα επίπεδα. Η χαμηλή ποιότητα των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, η συμμετοχή των Ρομά στην χωρίς αποκλεισμούς κανονική εκπαίδευση από την προσχολική ηλικία και η αποτελεσματική ένταξη των μαθητών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά περιβάλλοντα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (δεδομένου του αυξημένου ποσοστού πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο) συνιστούν πιεστικά ζητήματα. Τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και το επίπεδο βασικών δεξιοτήτων παραμένουν ανεπαρκή σε σχέση με τα διεθνή πρότυπα και επηρεάζονται έντονα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών. Σε μια μεταβαλλόμενη οικονομία και κοινωνία, η βελτίωση των δεξιοτήτων του πληθυσμού της Σλοβακίας αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Παρά τις προοδευτικές αυξήσεις μισθών έως το 2020, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού παραμένει μη ελκυστικό και παρουσιάζει αυξανόμενες ελλείψεις. Επιπλέον, οι δυνατότητες αρχικής κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών όσον αφορά την ποιότητα και τη συνάφεια είναι περιορισμένες. Τα τρέχοντα μέτρα για την προώθηση της ισότητας και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς μέχρι στιγμής δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες και δεν παρατηρήθηκε πραγματική πρόοδος όσον αφορά την καταπολέμηση της περιθωριοποίησης των μαθητών Ρομά. Η κυβέρνηση ενέκρινε το «Εθνικό σχέδιο μεταρρυθμίσεων για την εκπαίδευση και την ανατροφή» (2018-27) και το πρώτο σχέδιο δράσης (2018-19) (μαζί με εκτιμώμενο προϋπολογισμό), καθώς και νέα νομοθεσία για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θα είναι ζωτικής σημασίας τα εν λόγω μέτρα να εφαρμόζονται αποτελεσματικά και να παρακολουθούνται ώστε να διαπιστώνεται εάν αποφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- (13) Το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι οι άνδρες σπανίως κάνουν χρήση μακρών περιόδων γονικής άδειας και εντείνεται περαιτέρω από την περιορισμένη πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές υποδομές φύλαξης παιδιών και μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και από την ανεπαρκή προσφορά τους. Για τα παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών ιδίως, τα συνολικά ποσοστά εγγραφής σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας είναι εξαιρετικά χαμηλά. Η κυβέρνηση εξέδωσε νέα απόφαση σχετικά με την υποχρεωτική συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα από την ηλικία των πέντε ετών, με ισχύ από το 2020. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις και ενθάρρυνση της συμμετοχής σε υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών και σε υποδομές για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

- (14) Μολονότι το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης, τα επίπεδα είναι σημαντικά υψηλότερα σε ορισμένες περιφέρειες της Νότιας και Ανατολικής Σλοβακίας. Σημαντικό εμπόδιο υπάρχει στην πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, καθώς οι περιφερειακές ανισότητες οδηγούν σε ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Άλλα εμπόδια αφορούν την πρόσβαση των μειονεκτουσών ομάδων, ιδίως των Ρομά, καθώς και των ατόμων με αναπηρίες, των αστέγων και των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από τη στέγαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη μακροχρόνια περίθαλψη, την κοινωνική στέγαση και άλλες βασικές υπηρεσίες. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι απαραίτητη για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης αυτών των ομάδων.
- (15) Οι μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κερδίζουν έδαφος, αν και ο βαθμός υλοποίησης διαφέρει μεταξύ των διαφόρων τομέων περίθαλψης. Τα μέτρα πολιτικής που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο της επανεξέτασης των δαπανών για την υγεία πέτυχαν ορισμένα θετικά αποτελέσματα, κυρίως μετά από μια σειρά μέτρων περιορισμού των δαπανών στους τομείς των φαρμάκων και των ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη περιθώρια για αύξηση της αποδοτικότητας και για καλύτερη παροχή περίθαλψης μέσω της στρατηγικής ανακατανομής των πόρων μεταξύ των τομέων περίθαλψης. Η παροχή υπηρεσιών υγείας εξακολουθεί να εξαρτάται υπερβολικά από τα νοσοκομεία, τα οποία, παρά την τακτική ελάφρυνση του χρέους, εξακολουθούν να συσσωρεύουν χρέος και να καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων που απαιτούνται για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της περίθαλψης. Ενώ η ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση της χρήσης των νοσοκομειακών υπηρεσιών που θα μπορούσαν να αποφευχθούν, ο μικρός αριθμός των ιατρών γενικής ιατρικής και το περιορισμένο εύρος των υπηρεσιών που παρέχονται σε επίπεδο πρωτοβάθμιας περίθαλψης αποτελούν εμπόδιο στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος υγείας. Δεδομένου ότι η κυβέρνηση έχει δρομολογήσει μέτρα για την αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας, θα είναι σημαντικό οι προσπάθειες αυτές να ενταχθούν σε μια πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική με στόχο τη σταδιακή αποκέντρωση των υπηρεσιών εντατικής νοσηλείας, την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και την ενίσχυση των υπηρεσιών πρόληψης.

- (16) Ο κατακερματισμός του ερευνητικού συστήματος υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη (E&A) με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της επιστημονικής έρευνας και δεν προσελκύσει ιδιωτική χρηματοδότηση. Η πολιτική έρευνας και καινοτομίας πάσχει από αναποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ υπουργείων και άλλων φορέων, με αποτέλεσμα να σημειώνονται καθυστερήσεις και αποτυχίες σημαντικών μεταρρυθμίσεων. Η μη βέλτιστη διαδικασία μετασχηματισμού της σλοβακικής Ακαδημίας Επιστημών προκάλεσε ανησυχίες όσον αφορά τη συνέχεια των δραστηριοτήτων της, γεγονός που οδήγησε στην κατάρρευση ολόκληρης της διαδικασίας. Η απουσία ή η αποτυχία στοχευμένων μέτρων, σε συνδυασμό με την περιορισμένη συμμετοχή των ερευνητικών ιδρυμάτων και την περιορισμένη ερευνητική ικανότητα, συντείνουν σε χαμηλά επίπεδα ιδιωτικών δαπανών για την E&A. Συνολικά, η επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη παραμένει μία από τις χαμηλότερες στην Ένωση και είναι επικεντρωμένη στον μεταποιητικό τομέα μέσης/υψηλής τεχνολογίας, όπου κυριαρχούν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Τα μέτρα για την ενθάρρυνση της μεταφοράς γνώσης, την ενίσχυση των καινοτόμων ικανοτήτων στη βιομηχανία και τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, προχωρούν με πολύ βραδείς ρυθμούς.
- (17) Για να αυξηθεί η παραγωγικότητα της Σλοβακίας και να διατηρηθεί η διαδικασία σύγκλισης, απαιτούνται επίσης συνεχείς επενδυτικές προσπάθειες στις ψηφιακές υποδομές και τις υποδομές μεταφορών, καθώς και στην ενεργειακή απόδοση. Είναι αναγκαίο να βελτιωθούν οι βασικές σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις, η κάλυψη 4G και η χρήση υπερταχέων ευρυζωνικών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, ιδίως στον τομέα των κτιρίων και στον τομέα της περιβαλλοντικής τεχνολογίας, μπορούν να αποτελέσουν πηγή πράσινης ανάπτυξης και θα συμβάλουν στη διατήρηση των περιορισμένων περιβαλλοντικών πόρων. Επιπλέον, για να μπορέσουν οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες να καλύψουν τη διαφορά όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα και την οικονομία της γνώσης, είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθούν περισσότερες στρατηγικές επενδύσεις για την κάλυψη των ελλείψεων υποδομής και τη βελτίωση των δικτύων μεταφορών. Η Σλοβακία υστερεί όσον αφορά την ολοκλήρωση τόσο του κεντρικού οδικού δικτύου όσο και του σιδηροδρομικού δικτύου στο πλαίσιο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, όπως στον διάδρομο Ρήνου-Δούναβη. Οι αδυναμίες του δικτύου μεταφορών θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με την ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας, της πολυτροπικότητας και της διαλειτουργικότητας του υφιστάμενου δημόσιου και αστικού δικτύου μεταφορών, καθώς και με την προώθηση βιώσιμων τρόπων μεταφοράς.

- (18) Ο μεγάλος διοικητικός και κανονιστικός φόρτος ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τις επενδύσεις και την καινοτομία, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης, η μείωση του διοικητικού φόρτου εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική και το σλοβακικό επιχειρηματικό περιβάλλον χάνει έδαφος στις διεθνείς συγκρίσεις. Η ποιότητα της νομοθεσίας και η έλλειψη προβλεψιμότητας αποτελούν πηγή ανησυχίας για τις επιχειρήσεις. Οι προκλήσεις αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την πλήρη ανάπτυξη της στρατηγικής της Σλοβακίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας (RIA2020) και με την ενίσχυση του κέντρου για τη βελτίωση της νομοθεσίας καθώς και των ικανοτήτων ανάλυσης στο πλαίσιο της κρατικής διοίκησης. Ο τομέας των σλοβακικών επαγγελματικών υπηρεσιών εξακολουθεί να υπόκειται σε αυστηρές κανονιστικές ρυθμίσεις. Ο περιοριστικός χαρακτήρας των κανονιστικών ρυθμίσεων είναι υψηλότερος από τον σταθμισμένο μέσο όρο της Ένωσης για τους δικηγόρους, τους συμβούλους σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τους πολιτικούς μηχανικούς, τους αρχιτέκτονες, τους λογιστές, τους ξεναγούς και τους κτηματομεσίτες.
- (19) Η κυβέρνηση μεταρρυθμίζει ουσιαστικά τις πρακτικές στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων αναθεωρώντας το νομικό πλαίσιο για την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση του κόστους των συναλλαγών. Η εκ νέου έμφαση που δίνεται στην επαγγελματοποίηση είναι ευπρόσδεκτη· ωστόσο τα γενικά οφέλη εμφανίζονται με αργούς ρυθμούς. Σε ένα πλαίσιο δυσπιστίας έναντι των δημόσιων οργανισμών, οι αγοραστές από τον δημόσιο τομέα πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων, των μέσων ενημέρωσης και του ευρύτερου κοινού. Αυτό εμποδίζει την εισαγωγή των απολύτως αναγκαίων νέων πρακτικών. Πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την αύξηση της χρήσης των κριτηρίων ποιότητας, να επιτευχθεί καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής και να βελτιωθεί η στρατηγική χρήση των δημόσιων συμβάσεων.
- (20) Η δημόσια διοίκηση της Σλοβακίας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ανεπάρκειες και εμπόδια, ιδίως λόγω της αναποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών. Η έλλειψη ικανοτήτων και στρατηγικού σχεδιασμού, καθώς και οι διοικητικές ανεπάρκειες παρεμποδίζουν την ομαλή υλοποίηση των ΕΔΕΤ. Ως αποτέλεσμα, η Σλοβακία έχασε κονδύλια ύψους 120 εκατ. EUR από την περίοδο 2014-2020, ενώ η κατανομή των κονδυλίων στους τελικούς δικαιούχους παραμένει χαμηλή. Επιπλέον, η μη βέλτιστη προετοιμασία των έργων που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση των επενδύσεων και οδήγησε σε πιεστικές προθεσμίες για τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων, αυξάνοντας τον κίνδυνο παρατυπιών.

- (21) Η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και η αποφασιστικότητα για τη δίωξη υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου είναι περιορισμένη. Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς παρεμποδίζονται από τις οργανωτικές και διαδικαστικές αδυναμίες της αστυνομίας και της εισαγγελίας, καθώς και από την ανεπαρκή προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας του, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Παρότι έχουν σημειωθεί ορισμένες βελτιώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας και η καθυστέρηση στη διαδικασία διορισμού των δικαστών στο Συνταγματικό Δικαστήριο θα μπορούσε να επηρεάσει τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος.
- (22) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που διαπιστώθηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα. Η Σλοβακία θα μπορούσε επομένως να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Σλοβακίας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σλοβακίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σλοβακία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σλοβακία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης να ενδυναμωθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του⁸ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

⁸ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σλοβακία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020. Να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, και ιδίως των συστημάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και συνταξιοδότησης.
2. Να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και τη χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή σε αυτή σε όλα τα επίπεδα και να προωθήσει την ανάπτυξη δεξιοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Να ενισχύσει την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας φροντίδας. Να προωθήσει την ένταξη των μειονεκτουσών ομάδων, και ιδίως των Ρομά.
3. Να εστιάσει στις οικονομικές πολιτικές που συνδέονται με τις επενδύσεις στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της έρευνας και της καινοτομίας, των μεταφορών, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, των ψηφιακών υποδομών, της ενεργειακής απόδοσης, της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της κοινωνικής στέγασης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να αυξήσει την εφαρμογή κριτηρίων σχετικά με την ποιότητα και το κόστος κύκλου ζωής στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων.
4. Να συνεχίσει τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, με μεγαλύτερη εστίαση στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας του, μεταξύ άλλων και στους διορισμούς δικαστών. Να εντείνει τις προσπάθειες εντοπισμού και δίωξης της διαφθοράς, ιδίως σε περιπτώσεις διαφθοράς μεγάλης κλίμακας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
